

Tonko MAROEVIĆ*

DRAGAN KARADŽIĆ

Apstrakt: U slikarskom djelu Dragana Karadžića temeljan je odnos s prirodom, ali ne u opisnom ili oponašajućem smislu nego na način da se ostane vjeran poticajima iz vidljiva svijeta i tako sačuva prirodnost i čistoća izraza. Moglo bi se dodati da ovaj slikar razrađuje poetiku lirske apstrakcije i da se služi iskustvima tašizma i enformela, premda ne slijedi modele ili prototipove nijednoga drugog slikara, nastavljajući svoj put uvijek u smjeru autonomnog traženja i stvaralačke dubine.

Ključne riječi: priroda, lirska apstrakcija, čistoća, autonomija

Svaki razgovor o slikarstvu Dragana Karadžića, zahvaljujući i njegovim vlastitim stavovima, započinje problematikom odnosa između doživljaja prirode i kondenzirane, sublimirane, realizirane prirodnosti u njegovim kadrovima. Kao što nema dvojbe da je zapamćeno viđenje krajolika i duboko osjećanje svjetlosti podneblja formativno utjecalo na umjetnikovo sazrijevanje, jednako je nedvojbeno slikarevo odlučno udaljavanje od svake opisnosti ili uže vezanosti za motiv, odnosno otklanjanje izravnije mimetičnosti ili ikoničnosti.

Ukoliko je povod za slikanje i ponudila neka zapamćena prirodna formacija (planina, obala, rijeka, kamena ploča), ona je nužno prerađena kroz filter sjećanja, ili još bolje: procijeđena kroz — kako bi sam autor kazao — guste rešetke zaborava, tako da je od nje mogla ostati samo

* Akademik Tonko Maroević, inostrani član CANU

daleka asocijativna nit ili (možda amorfna, ali stoga ne manje poticajna) klica razvedenih prostornih intuicija.

Stekavši potpunu autonomiju oblikovanja, ovladavši jezikom takozvanog apstraktnog likovnog govora, Dragan Karadžić se mogao slobodno prepustiti izazovima imaginacije, odati se živoj kombinatorici linearnih prepleta i kromatskih slojeva, nesputanoj dinamici faseta i mrlja, žustrih poteza i smirenih nanosa. Od samog početka njegovao je istančanu disciplinu crteža, kao koordinatnog sistema organiziranja površine i kao njegovanog rukopisa ostavljanja određenih tragova. Istodobno je razvijao specifični kolorizam — u akvarelima dakako prozračniji i ohlađeniji, a u uljima i akrilicima gušći, teži, istodobno mukliji i žarkiji. U jednoj je fazi zamjetljiva i patina tradicije, rezultat dijaloga sa srednjovjekovnim fresko-slikarstvom (jer je kao student radio na konzervaciji značajnih ciklusa), a to je iskustvo također obogatilo Karadžićevu paletu, i registar tonova i osjećanje tvarnosti pigmenta.

Startujući u javnost početkom osamdesetih godina, on nije morao probijati led za afirmaciju odabrane morfologije, ali se nipošto nije priklonio ni bilo kakvoj, tada populariziranoj, trendovskoj opciji, a pogotovo nije odustajao od vjernosti odabranome mediju, radovima na papiru i platnu. Znatiželjan i informiran o drugačijim mogućnostima izraza, u njegovoj generaciji čak dominantnima, Dragan Karadžić nikad nije posumnjao u

djelotvornost klasičnijih sredstava, to jest u vlastitu sposobnost da se njima posluži u svrhu

ostvarenja izvornih vizija, u korist svježih i sočnih obrada tretiranih površina. Sam je ustvrdio kako ga više zanimaju nutarnji pomaci nego li (tuđi mu, izvanjski) preskoci, te na taj način uputio i na postupnost, organski razvoj i na težinu i logiku svojih visokih zahtjeva.

Moglo bi se okvirno kazati da Dragan Karadžić razrađuje poetiku lirske apstrakcije, da se oslanja na tekovine tašizma i gestualno čvrsto artikuliranog enformela ili neoenformela. Ali ništa od mogućih predaka i prethodnika nije pasivno primio a da nije radno provjerio i metodično usvojio. Nismo slučajno spominjali uravnoteženost crtačkih i slikarskih komponenti njegova izraza, sintezu racionalnih i emotivnih svojstava. Linearnom mrežom ili paralelizmom poteza kao da korigira razuzdanost materičkog bezobličja, gustoćom i zasićenošću kromatskih slojeva kompenzira potencijalnu suhoću programa ili nacрта.

Nije slučajno da se govori o palimpsestnoj naravi mnogih Karadžićevih kadrova jer je riječ o nanosima boje u više razina i ostvarivanju različitih planova unutar dvodimenzionalne plohe. Bilo da se radi o konfrontaciji pozitivna i negativna (podloge), bilo o simultanom kontrastu ili čak svjesnoj disharmoniji gornjih i donjih taloženja, rezultat je uvijek biofilan i vitalistički; višeslojnost i isprepletenost linearno-kolorističke fakture redovito emaniraju „pozitivne vibracije”.

Unatoč evidentnoj stilskoj koherenciji i individualnoj grafiji, rasponi Karadžićeve radne mašte nipošto nisu uski. Koji put ga više privlači lapidarnost i askeza kadra, a koji put ga zavodi gotovo barokna ispunjenost površine, potičući ga na konstituiranje napetih struktura trasiranih elastičnim, titravim, „kurzivnim” ili zaobljenim potezima, nešto poput nota i crtovlja. Naravno, boja tu ne dolazi tek kao „začin”, nego ravnopravno participira u aktiviranju kompozicionih silnica.

Kad izvršimo formalnu analizu Karadžićevih radova, jasno ćemo prepoznati nepredstavljajući i antimimetički karakter njegove estetike, izrazitu distancu od oponašanja a čvrstu logiku samostalnog organiziranja elemenata. Ali, metaforički kazano, priroda izbačena na vrata, može ući kroz prozor. Naime, ona druga priroda, priroda u samome autoru, ne treba se uopće prikradati jer se lako evidentira gipkošću i organičnošću temperamentnih poteza, a potom i pokretnošću i razvedenošću poput prirodnih pojava, stvari i bića (kiše, oblaka, trava, rojeva i godova, brazdi i pukotina itd.). A temeljna ili dominantna kromatika također nije daleko od atmosferskih sugestija i asocijacija, pa prevlast plavetnila možemo opravdano pripisati vjernosti sredozemnom podneblju. Vrijednost slikarstva Dragana Karadžića potvrđuje se imanentnom homogenošću ostvarenih kompozicija i kadrova, a njegovo značenje je uvećano simboličnom ukorijenjenošću u prostore iz kojih proishodi.

Tonko MAROEVIĆ

DRAGAN KARADŽIĆ

Riassunto

Nell' opera pittorica di Dragan Karadžić è fondamentale il rapporto con la natura, non nel senso descrittivo o mimetico ma in maniera di rimanere fedele agli stimoli del mondo visivo e così conservare la naturalezza e purezza dell'espressione. Si potrebbe aggiungere che questo pittore rielabora la poetica dell'astrazione lirica e che si serve dell'esperienza del *tachisme* o del *informale*, sebbene non abbia sguito i modelli o i prototipi di qualsiasi altro autore, andando sempre di più in direzione della ricerca autonoma e profondità creativa.

Parole chiave: natura, astrazione lirica, purezza, autonomia